

BÌNH ĐỊNH TÂY SƠN DU KHẢO KÝ (*)

Nguyễn Phan
Nguyễn Hữu Phúc

Nắng Thị Nại (**) dải trên bờ cát
Gió Kỳ Co (***) hát khúc đưa hương.
Núi cát vàng(#) ngà ngọc dấu xưa.
Thuở binh lửa Tây Sơn hùng tráng
Tiếng kinh kệ Linh Phong cổ tự(##)
Mây hòn Bà, hiền phụ vọng phu(###)
Hội Vân (@) bầu sữa Mẹ thiên thu.
Còn in dấu đoàn binh xưa cũ.
Núi đá dựng cheo leo ghềnh thác.
Cây chen cây xanh tận trời mây.
Biển bên này, núi ở trên kia.
Cát Vĩnh Hội (@@) chùng chân lữ khách.
Dấu binh lửa ai qua Tân Thắng,
Chánh Oai cường- đá mũi Lá Giang (@@@)
Nước nóng Chánh Thắng (%) tạo hóa ban.
Nuôi binh dưỡng bảo an quê Mẹ.
Đề G I (%%) vịnh nước xanh muôn thuở,
Cảng quân reo đồn trú nghĩa binh .
Dòng La tinh (\$) đón nước trời Tây,
Vịnh Nước ngọt (\$\$) tươi màu mạ mới.
Biển Đông sóng vỗ lưng chùng núi.
Đầm Trà Ổ (\$\$\$) lọc nước Trời ban.
Bãi Lộ Diêu (¥) nắng sáng mưa chiều,
Dòng sông Lại (¥¥) mỹ miều dáng ngọc.
Sông An Lão tựa nàng sơn nữ,
Em non cao sống tận cao sơn
Kim Sơn (¥¥¥) sương nắng mây vằn vỹ.
Vượn hú chim kêu nổi nhớ người.
Suối Tà Má (€) bông trang đua nở,
Vĩnh Thạnh nguồn Nẫu nhớ miền xuôi

Nhớ xưa sấm dậy ngọn cờ đào.
Tây Sơn Thượng Đạo (€€) địa linh kiệt.
Ghé Ấn Sơn tế đàn Trời đất (€€€).
Cầu dân an quốc thái vạn niên.
Viếng điện thờ Tam kiệt Tây Sơn (&),
Xin vọng bái anh linh Tiên Tổ.
Đất An Thái (&&) nổi danh xứ Võ
Ngọc Trản quyền (&&&) võ học Tây Sơn.
Trống trận xưa đại thắng binh hùng
Hai thập kỷ chinh Nam phật Bắc
Tháp Bánh Ít - gọi tên tháp Bạc (^).
Dấu thời gian bao phủ rêu phong.
Nền văn minh người anh em Chăm.
Cũng đồng bào con dân nước Việt.
Quy Nhơn phố - biển xanh hoài mãi.
Câu thơ Hàn (^^) trên đỉnh hàng dương.
Ngàn năm xưa rồi vạn niên sau.
Người xứ Nẫu (^^^)^ điểm màu cuộc sống.

Chú thích:

(*): Cuộc hành hương thăm quan danh thắng lịch sử nước non quê hương Bình Định, là một cuộc trải nghiệm vô cùng thú vị dọc theo cung đường hành binh của nghĩa quân Tây Sơn công thành Quy Nhơn- làm đại bản doanh cho cuộc khởi nghĩa mang màu sắc nông dân hồi thế kỷ XVIII.

(**): Đầm nước lợ Thị Nại, một túi nước như ngà ngọc Trời cho phố biển Quy Nhơn, cơ hội trải nghiệm thật tuyệt vời khi được đứng trên cây cầu vượt biển dài nhất VN nhìn về phố đông.

Nơi đây trong quá khứ lịch sử xa xưa, từng xảy ra những cuộc thủy chiến kinh hoàng giữa binh đội các thế lực cầm quyền .

Giữa đầm người dân chọn một cù lao nổi lập ra một không gian tín ngưỡng thờ phượng gọi là tháp Thầy Bói , hàng năm nhiều ngư dân quanh vùng tụ hội về chạp lễ.

(***) : Một danh thắng non xanh nước biếc nổi tiếng của Bình Định.

(#): Núi Kè thủ, một dải những núi cát vàng nối tiếp nhau trên bán đảo Phương Mai, vào mùa gió cát đụn thành cảnh quan kỳ thú; thuộc hàng du lịch thiên nhiên có thứ hạng

(##): Ngôi cổ tự tựa sơn đối thủy có từ thời xa xưa nổi tiếng linh thiêng ; hàng năm nhiều khách hành hương về viếng Phật - để được nghe tiếng chuông ngân xa giữa thanh âm dạt dào của sóng biển .

(###): Đỉnh Hòn vọng phu trên núi Hòn Bà - một dải sơn thạch hùng vĩ của quê hương Phù Cát Bình Định, nơi có câu chuyện truyền khẩu về sự tích hóa đá của người hiền phụ vọng phu.

(@): Suối nước nóng Hội Vân - Phù Cát, nguồn nước nóng thiên nhiên; một điểm thăm quan du lịch thu hút du khách trong những mùa hè nắng hạ.

(@@): Quê hương của anh hùng Nhật Tảo Nguyễn Trung Trực - nhà yêu nước Bình Định trên đất Nam Bộ thế kỷ XX.

(@@@): Trên những dốc đá cheo leo nóng bỏng ở Tân Thắng Chánh Oai, chỉ có loài dây leo mọc được đó là cây lá giang; một loài rau nộm vào nồi cá nấu chua tăng khẩu vị đặc trưng người miền Trung. Chính loài dây rừng này là nguồn thực phẩm quen dùng cho nghĩa binh đồn trú nơi xa phố lý.

(\$): Dòng sông chắt chứa nhiều huyền thoại sơn ca của Bình Định,

(\$\$): Vịnh nước ngọt trên vùng Vĩnh Lợi nằm một bên cửa bể Đền Gi, nơi tạo nguồn đặc sản thủy sinh miền biển

(\$\$\$): Đầm nước ngọt ở Phù Mỹ, nơi nổi tiếng nhiều loài thủy sinh hương quê nhà.

(¥): Bãi biển đẹp ở bờ đông Bình Định.

(¥¥): Sông Lại Giang - Bồng Sơn, nguồn mạch tình ca, là niềm cảm xúc- nơi phát tích nhiều văn nhân thi sĩ thơ mới; đưa nước từ thượng nguồn thượng đạo xuôi dòng khúc khuỷu qua huyện An Lão, chảy về thị trấn Bồng Sơn đổ nước ra biển Đông.

(¥¥¥): Tuy với vẻ hoang vu của một nơi thâm sơn cùng cốc trên non Tây Bình Định, nhưng vùng Kim Sơn sẽ là một cung đường du khảo tuyệt vời của núi rừng trung trung bộ.

(€): Những tán rừng nguyên sinh bao phủ cung đường hoang sơ từ vùng bán sơn phía tây bắc Bình Định vào miền núi Vĩnh Thạnh, nơi có loài bông trang nở rộ đỏ cả một góc rừng đón bình minh. Dốc nối tiếp dốc, suối tiếp nối suối tạo thành sơn cảnh đặc biệt thu hút rất nhiều khách du tỵ chung về đây để ngắm bông trang rừng, đó là suối Tà Má - Vĩnh Thạnh.

(€€): Khu chiến - bản doanh nơi huấn luyện nghĩa quân Tây Sơn chuẩn bị cuộc khởi nghĩa nông dân hồi giữa cuối thế kỷ XVIII

(€€€): Đàn tế Trời, một địa linh tín ngưỡng của triều Tây Sơn, nơi vua quan ra làm lễ tế Trời trong những ngày lễ trọng đại của đất nước.

(&): Điện thờ các vị vua của nhà Tây Sơn: Thái đức Hoàng đế Nguyễn Nhạc, Hoàng đế Quang Trung và Đông Định Vương Nguyễn Lữ; xây dựng tại quê hương Tây Sơn của các Ngài.

(&&): Vùng đất phát tích võ học Bình Định nổi tiếng với câu ví "traoi An Thái, gái An Vinh":

" Ai về Bình Định mà coi.

Con gái Bình Định múa roi đi quyền"

(&&&): Bài quyền nổi tiếng còn lưu truyền đến ngày nay của các môn phái võ thuật Tây Sơn Bình Định.

(^): Tháp Bánh Ít - một cụm đền tháp Chăm nổi tiếng trên đỉnh núi ở gần cầu Bà Di tỉnh Bình Định.

Còn gọi là tháp Bạc, nơi hùng tụ linh khí linh thiêng tín ngưỡng của hệ thống đền tháp cổ Chăm Pa ở kinh thành Đờ Bàn nhà nước Chiêm Thành tồn tại gần một thiên niên kỷ, thuộc tỉnh Bình Định.

(^^): Hàn Mặc Tử - thi sĩ viết thơ tình hay nhất thời đại , người sáng tác ra những bài thương ca tuyệt tác vào những ngày bệnh cuối đời của mình bên hàng dương xanh tại nhà thương Quy Hòa dưới chân núi Vũng Chua, còn bên kia là phố biển Quy Nhơn.

(Ảnh chụp một buổi trưa ngày hè của Người viết bài này trong một chuyến về thăm quê hương - vịnh Đờ Gi Phù Cát Bình Định)

Kiều Giang

Bài viết hay. Em ở Đờ Gi Cát Khánh à? Tôi ở Cát Tài, cách nhau một xã.

Nguyễn Hữu Phúc

Kiều Giang Dạ, Thầy. Em quê ở Cát Khánh - Đờ Gi . Còn ở xã Cát Tài , ngày trước độ năm 1980 em có cho xe ủi đến đắp đập Hồ Xoài cho một ông Bạn nhận thầu thi công công trình đắp đập đó